



Rusmiddelpolitisk handlingsplan Porsanger kommune

2025 – 2028

Innhold

DEL 1 KUNNSKAPSGRUNNLAG OG FOKUSOMRÅDER.....	2
1 Innledning	2
2 Beskrivelse av rusmiddelområdet nasjonalt og lokalt	3
2.1 Rusmiddelområdet nasjonalt	3
2.2 Rusmiddelområdet i Porsanger.....	5
3 Fokusområder på rusmiddelområdet i planperioden 2025 - 2028	8
3.1. Systematisering av forebyggende og holdningsskapende tiltak.....	9
3.2. Forebygging av vold i nære relasjoner	11
3.3. Kompetanseheving for næringslivet – Ansvarlig vertsskap.....	11
3.4. Kvalitetsikre kontrollvirksomhet innen bevillingsområdet.....	12
3.5. Pårørendeomsorg	12
5. Gjennomføring og oppfølging av rusmiddelpolitisk handlingsplan	13
6. Oppsummering	13
DEL 2 ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER.....	15
7. Innledning	15
8. Målsetting.....	15
9. Bestemmelser på bevillingsområdet	15
9.1 Plan- og bevillingsperiode	15
9.2. Delegering i saker etter alkohollovens bestemmelser.....	16
9.3. Om bevillinger og myndighet.....	16
9.3.1. Særlig om salgsbevillinger	16
9.3.2. Særlig om skjenkebevillinger	17
9.3.3. Generelle vilkår.....	18
9.4. Salg- og skjenking av alkoholholdig drikke.....	19
9.5. Gebyr	20
9.6. Endringer i tildelte bevillinger	21
9.7. Krav til internkontroll og forsvarlig forvaltning av bevilling	21
9.8. Kontroll og sanksjoner.....	22
9.9. Klage på saksbehandling.....	23
DEL 3 – KILDEOVERSIKT	24

DEL 1

KUNNSKAPSGRUNNLAG OG FOKUSOMRÅDER

1 Innledning

Kommunestyret har gjennom sin myndighet hjemlet i Alkoholloven en sentral rolle i alkoholpolitikken, og utformer og vedtar kommunens lokale rusmiddelpolitikk. Etter alkohollovens § 1-7d er kommunen pålagt å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Kommunestyret skal gjennom denne, legge til rette for i størst mulig grad begrense de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære.

Kommunestyret har gjennom helse- og omsorgstjenestelovens bestemmelser, også en sentral rolle i det helsefremmende og forebyggende arbeidet på rusmiddelfeltet. Kommunestyret har innenfor forsvarlighetskravet myndighet til å prioritere omfanget og satsninger innen behandling og forebyggende arbeid innen rusfeltet lokalt.

Ut fra lovverkets intensjoner og kommunens egne behov, bør kommunen føre en helhetlig rusmiddelpolitikk ved å se bevillingsordninger for næringslivet og annet forebyggende arbeid i sammenheng. Porsanger kommune har på bakgrunn av dette over flere planperioder hatt en rusmiddelpolitisk handlingsplan. Planen er et tenkt som et tverrsektorielt redskap, med hensikt om å samordne kommunens rusmiddelpolitikk og -satsning internt og eksternt ut mot næringslivet.

De rusmiddelforebyggende satsningene i planen er en del av kommunens folkehelsearbeid.

En vellykket rusmiddelpolitikk kan ikke løses ved hjelp av organisering, bevilgninger og reguleringer alene. Dette handler også om holdninger, handlinger, følelser og kultur hos enkeltindividet og bevillingshavere. Utgangspunkt for prioriteringer i planen er lokalt kunnskapsgrunnlag og nasjonale satsningsområder.

En rusmiddelpolitisk handlingsplan skal i planperioden sikre iverksettelse av forebyggende tiltak på rusmiddelområdet, men samtidig også ivareta ivaretagelse av personer som står i fare for eller som allerede har utviklet en rusvanske. Planen skal også gi forutsigbare og likeverdige vilkår for næringsvirksomheter som reguleres av alkohollovens bestemmelser.

Planen er delt inn i 3 deler. Del 1 beskriver rusmiddelsituasjonen nasjonalt og lokalt, og redegjør også for nåværende og fremtidige strategier og lokale tiltak. Del 2 består av de alkoholpolitiske retningslinjer for behandling av søknader om salgs- og skjenkebevillinger og oppfølging av disse i planperioden. Del 3 gir oversikt over kildehenvisninger benyttet i revidering av planen.

2 Beskrivelse av rusmiddelområdet nasjonalt og lokalt

2.1 Rusmiddelområdet nasjonalt

Det overordnede målet med rusmiddelpolitikken nasjonalt er å redusere de negative konsekvensene rusmiddelbruk har for enkeltpersoner, tredjepersoner og samfunn.

Regjeringen har i 2024 lagt frem en ny forebyggings- og behandlingsreform på rusfeltet – [Trygghet, fellesskap og verdighet](#).

«Regjeringens rusmiddelpolitikk bygger på et solidaritetsprinsipp der hensynet til problem- og risikobrukere, tredjepart og den generelle folkehelsen veier tungt.»

Meld. St. 5 (2024-2025) Trygghet, fellesskap og verdighet

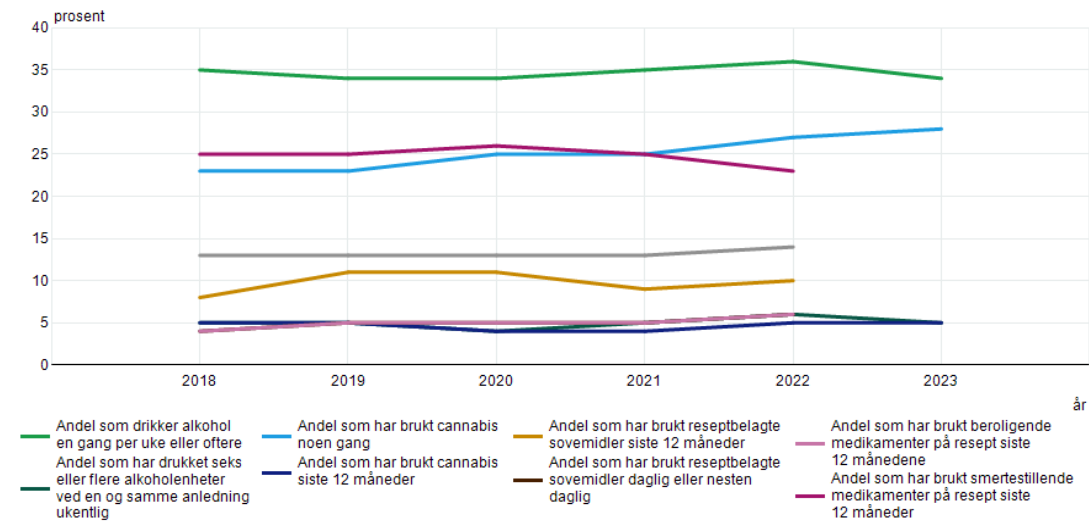
Oppfølgingen av rusmiddelpolitikken er lagt til Helse- og omsorgsdepartementet, som legger opp til å se arbeidet med psykisk helse, rus og vold i sammenheng. Stortingsmeldingen har seks innsatsområder og hele 74 tiltak. Blant annet ønsker regjeringen å komme tidligere inn med god hjelp og oppfølging, og at tjenestetilbudet skal være tilgjengelig og nært der folk bor. Det er nærliggende å anta at det i dette ligger økt oppgaveansvar til kommunene.

Regjeringen viser til at bruk av rusmidler fører til store kostnader for den som bruker rusmidler, for tredjeparter og for samfunnet – herunder helsetjenesten. Bruk av rusmidler kan gi personlige og samfunnsmessige konsekvenser som bruk av vold, tap av arbeidsevne, sosiale utfordringer, økonomi, vold og overgrep, ulykker, fusterskader og kan ofte knyttes til psykiske vansker. Økt fokus på forebygging vil derfor gi gevinst både for samfunn og for enkeltindivid, og Regjeringen viser til at viktige innsatsområder vil være ansvarlig alkoholhåndtering, tidlig intervensjon, rusmiddelforebygging i arbeidslivet samt rusmidler og eldre.

Statistikk og forskning som viser utviklingen innen rusmiddelområdet på landsbasis, kan danne grunnlag også for den lokale rusmiddelpolitikk. Kunnskap og erfaring fra kommunens egne tjenester, herunder kommunen som bevillingsmyndighet, lokal politimyndighet og bevillingshavere er viktige bidragsytere til kunnskapsgrunnet lokalt.

Statistisk sentralbyrå har statistikk som viser utviklingen innen bruk av rusmidler på landsbasis de siste årene, og som fremkommer av tabeller nedenfor.

12392: Bruk av alkohol, cannabis og vanedannende legemidler (prosent), etter statistikkvariabel og år. Begge kjønn, Alder i alt.



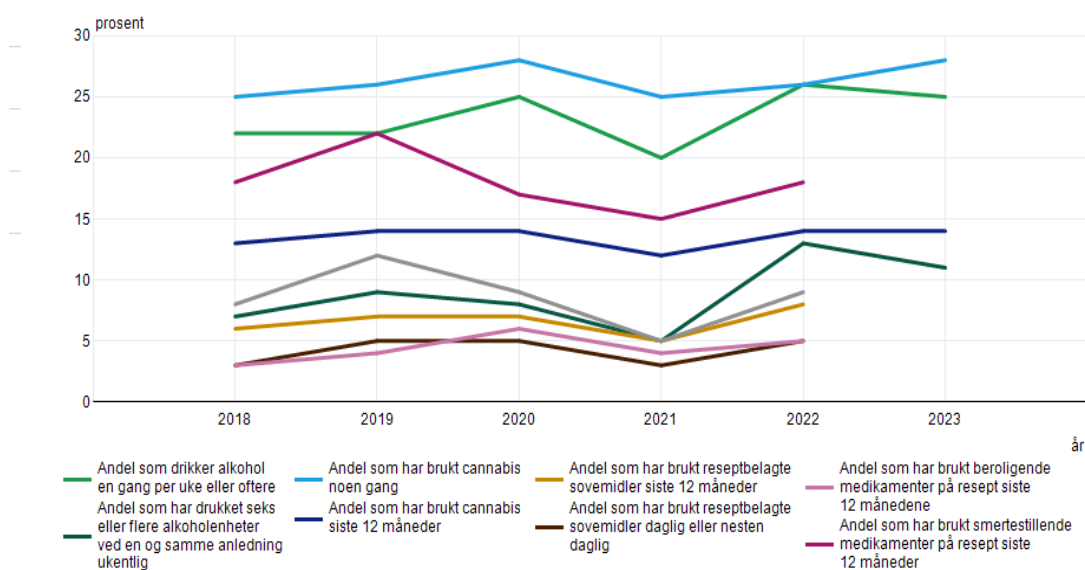
Obs: Etter en omlegging av rusundersøkelsen i 2023, samles det ikke lenger inn data for vanedannende medisiner.

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2024

Tabellen ovenfor viser at bruk av ulike rusmidler på nasjonalt nivå holder seg stabilt eller har nedgang i alle aldersgrupper i perioden. Unntaket er bruk av cannabis. Det er ikke mulig å ta ut kommunal statistikk for enkeltkommuner.

For aldersgruppen 16 – 24 år isolert viser utviklingen noe av den samme utviklingen som for befolkningen under ett:

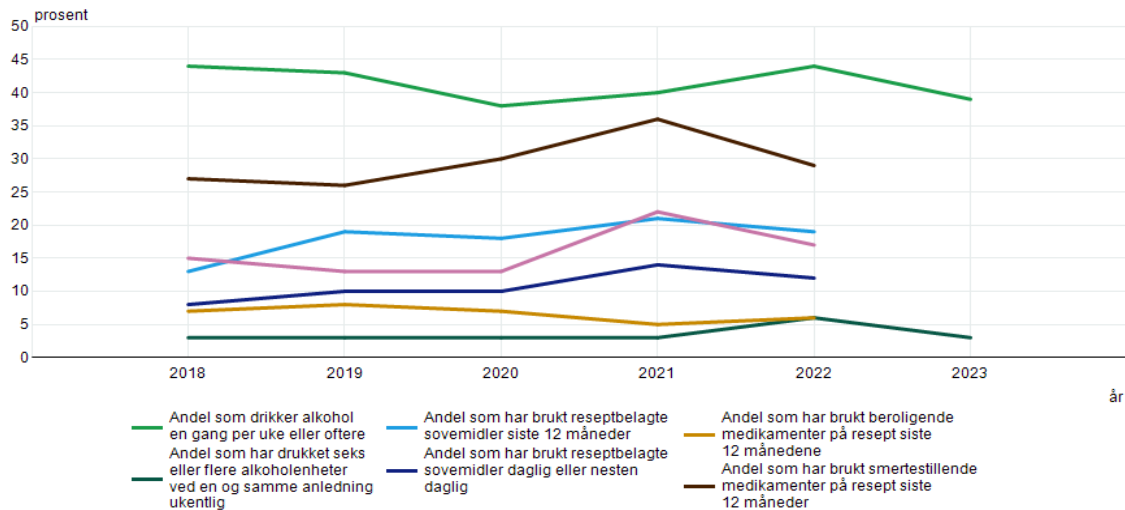
12392: Bruk av alkohol, cannabis og vanedannende legemidler (prosent), etter statistikkvariabel og år. 16-24 år.



Obs: Etter en omlegging av rusundersøkelsen i 2023, samles det ikke lenger inn data for vanedannende medisiner.

Tradisjonelt har det innen rusmiddelområdet vært høyt fokus på barn og unge, og det har vært og er mange satsninger rettet mot denne målgruppa. Den demografiske utvikling både på landsbasis og lokalt, tilsier imidlertid at en stadig høyere andel av befolkningen i årene som kommer vil være over 65 år, noe også [Folkehelseprofil for Porsanger 2024](#) viser.

12392: Bruk av alkohol, cannabis og vanedannende legemidler (prosent), etter statistikkvariabel og år. Begge kjønn, 67-79 år.



Kilde: Statistisk sentralbyrå

Obs: Etter en omlegging av rusundersøkelsen i 2023, samles det ikke lenger inn data for vanedannende medisiner.

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2024

Eldre og alkohol er et tema som på det nasjonale rusmiddelområdet ikke i særlig grad er omtalt tidligere. Det er grunn til å anta at kommende seniorer har andre vaner og holdninger når det gjelder bruk av alkohol, enn det de eldste aldersgrupper tradisjonelt har hatt. Tematikken er nå tatt inn i regjeringens innsatsområder i den nye rusreformen, og har allerede vært omtalt i rusmiddelpolitisk handlingsplan for Porsanger kommune 2020 – 2024.

2.2 Rusmiddelområdet i Porsanger

Porsanger kommune har pr. november 2024 6 utsalgssteder med salgsbevilling for alkoholdig drikke, og 10 virksomheter med skjenkebevilling. Disse er geografisk spredt i hele kommunen. Det er kommunen som er bevillingsmyndighet og også har ansvar for kontroll. Utenom disse har Vinmonopolet etablert 1 virksomhet i kommunen. I tillegg mottar kommunen årlig omkring 15 – 20 søknader om skjenkebevilling til enkelt anledninger (teater- og revyforestillinger, messer, quiz-kvelder, festivaler m.m.).

Fra politiets ståsted vurderes at rusmiljøet i Porsanger er nokså stabilt i omfang. De ser imidlertid at saker knyttet til vold i nære relasjoner i stor grad synes å være rusrelatert. Som i forrige planperiode knyttes hendelsene til få utøvere med flere registrerte hendelser.

Områder politiet anser det som viktig å fortsatt jobbe med forebygging av vold og vinningskriminalitet i det etablerte rusmiljøet samt bidra til å hjelpe personer ut av rusmiljøet. Politiet ser dette som et langsiktig arbeid, som må planlegges og gjennomføres i samarbeid med andre instanser for å sikre varige løsninger. Politiet har etablert samarbeid med kommunale tjenester, men ønsker å forsterke dette ytterligere både på system og individnivå. Eksempelvis gjennom en handlingsplan for vold i nære relasjoner, årshjul for samarbeid med grunnskolen og økt kontroll ovenfor virksomheter med bevillinger.

Kommunens helsetjeneste har fokus på rusmiddelområdet allerede fra barnet er i mors liv. Dette gjennom systematisk bruk av metoden Tidlig inn, der fokus er rettet mot rusmiddelbruk, psykisk helse og vold i nære relasjoner allerede fra graviditet og videre inn i småbarnsalder. Lokalt er det lite rusmiddelbruk som avdekkes i denne livsfase, og en erfarer at de fleste foreldrene har et reflektert syn på rusmiddelbruk etter at de har fått barn.

Ungdataundersøkelse for elever på [ungdomsskole](#) og [videregående skole](#) er sist gjennomført i Porsanger kommune i mars 2024, og gir et bilde på rusmiddelbruk i disse aldersgruppene. Resultatet av undersøkelsen viser ikke signifikante forskjeller fra fylkes- og landsresultat. Av elever i videregående skole som det siste året har vært beruset på alkohol, er det en overvekt av jenter som svarer bekreftende på dette.

Elever i ungdomsskolen:

Elever i videregående skole:



Kilde: Ungdataundersøkelse 2024

Rus, vold, overgrep og psykisk helse er i henhold til nasjonalfaglig retningslinjer også et tema for skolehelsetjenesten i kommunens grunnskoler og videregående skole. Fra helsestasjonens ståsted etterlyses at det jobbes mer systematisk rundt forebygging av rus og psykisk helse også i skolene. Pågangen til skolehelsetjeneste har nå et omfang som går ut over tilgjengelig ressurs, og ungdom må ofte vente på å få snakket med helsesykepleier. Også Ungdomsrådet trekker i sitt innlegg på folkemøtet om samfunnsplanen i oktober 2024, frem behov for et utvidet tilbud om skolehelsetjeneste.

Det er kjent at holdninger til rusmidler overføres fra foreldre til barn, og det etterlyses fra både skolehelsetjeneste og politi et mer systematisk holdningsarbeid allerede i grunnskolen.

I samsvar med politiets ønsker om å få til et samarbeid mellom politi og skole som er forankret i skolens årshjul, er det et ønske også fra ungdomsskolens side å få dette på plass slik en hadde tidligere.

Fra Lakselv ungdomsskole bekreftes at det ikke er lagt inn særskilte program knyttet til rusmidler og psykisk helse i skolens årshjul, men at *livsmestring* er et tema i ordinær undervisning som også dekker områdene rus, påvirkning gjennom sosiale medier samt psykisk og fysisk helse. Temaet rusmidler er også et fast tema som drøftes i FAU. Ungdomsskolen er gjennom skolehelseteam og tverrfaglig team involvert i det rusforebyggende tiltaket natt mellom 16. – 17. mai, da dette synes å være et relevant forbyggende tiltak for elever spesielt i 10. klasse.

Kommunens hjemmetjeneste erfarer at rusmiddelbruk hos eldre, begrenset til brukere av hjemmetjenester, ikke er en utfordring i dag. Man observerer imidlertid at mange eldre har et svært begrenset nettverk, som gjennom forskning trekkes frem som en risikofaktor.

I den forebyggende tjeneste i kommunen har det de siste årene vært fokus på å etablere en tverrfaglig og systematisk oppfølging av innbyggere på rusmiddelområdet. Dette som en oppfølging av både forvaltningsrevisjon i 2022 og årlig nasjonal rapportering, som begge dokumenterer lav ressursbruk til forebyggende arbeide i Porsanger kommune.

Det er stor pågang til hjelpetjenester som skal ivareta innbyggere i alle aldre og med mange ulike, alvorlige hjelpebehov innen rus- og psykisk helse. Det brukes mye ressurser på voksne med etablert rusavhengighet, der alkohol er det primære rusmiddel. Dette er et arbeid som er omfattende, utfordrende og tidkrevende. Den store pågangen fra unge mennesker er bekymringsfull, samtidig som det oppleves vanskelig å komme i kontakt med et yngre miljø der det brukes mer illegale stoffer.

Dette utfordrer både oppfølging av regjeringens satsningsområder i den nye rusreformen, lovkrav i helse- og omsorgstjenesteloven og behovene lokalt. Kommunens forebyggende tjenester er derfor avhengig av å søke eksternt finansiering til prosjekter, som i

tidsbegrensede perioder bidrar inn med ressurser til det forebyggende og oppsøkende arbeidet med særlig fokus på ungdom.

Boligsituasjonen for personer med etablert rusavhengighet er utfordrende. Både ift å finne rett bolig, til rett pris og med riktig beliggenhet. Videre opplever Nav at bedrifter lokalt er tilbakeholden med å tilby arbeid eller ta imot personer i denne gruppen på tiltaksplass, og dette utfordrer arbeidet med å få personer i gruppen ut i aktivitet.

Kommunens kontrollansvar er i planperioden etter avtale gjennomført av privat leverandør. Det er i planperioden opprettet 1 sanksjonssak der sanksjon i form av prikker er gitt.

Porsanger kommune som arbeidsgiver har i tillegg til ansvar ut mot innbyggere også et ansvar for egne ansatte på rusmiddelområdet. Kommunen har en retningslinje for AKAN vedtatt av arbeidsmiljøutvalget i 1991. Retningslinjen er moden for revidering.

3 Fokusområder på rusmiddelområdet i planperioden 2025 - 2028

I de nasjonale føringer på rusmiddelområdet ligger at tilbudene primært skal bygges opp i nærmiljøet – kommunene. Porsanger kommune har i tillegg til å følge opp nasjonale tiltak og lovkrav, også flere lokale tiltak som direkte eller indirekte retter seg mot rusmiddelområdet. Disse organiseres i tråd med anbefalinger om at dette skal gjøres på tvers av tjenester, sektorer og instanser. Å gjennomføre tiltak rettet mot rusmiddelområdet ligger ikke til en enkelttjeneste alene, men må følges opp i ulike deler av organisasjonen for at summen av tiltak samlet skal gi effekt. Fokusområder skal speile både nasjonal rusmiddelpolitikk og kunnskapsgrunnlag som sier noe om muligheter og utfordringer på rusmiddelområdet lokalt.

Det er viktig å være realistisk i omfang av prioriteringer for planperioden med hensyn til både kommuneøkonomi og ressurser i tjenestene. Eksempelvis gis allerede tilbakemeldinger fra tjenestene om at det er svært lite kapasitet å prioritere flere av innsatsområdene innen rusfeltet. Herunder skolehelsetjeneste, ettervern, forebygging og pårørendearbeid.

Eksterne kompetanseinstanser og interesseorganisasjoner, eksempelvis RVTS og Korus, kan benyttes til veiledning og kompetanseheving. I tillegg vil det å søkes eksterne tilskudd til gjennomføring av tiltak være en mulighet og også en nødvendighet.

Av de ulike fagtjenestenes beskrivelse av rusmiddelområdet, synes det som om det største behovet for oppmerksomhet i planperioden bør rettes mot barn og ungdom og virksomheter som reguleres av alkohollovens bestemmelser.

For optimal ressursbruk og samordning av tiltak bør etablerte samhandlingsarenaer på tvers av tjenester og instanser benyttes i det videre arbeidet, og relevant kompetanse i ulike deler av organisasjonen benyttes på tvers.

Fokusområder i planen er lagt på et overordnet og tematisk nivå, der nødvendige tiltak og virkemidler i arbeidet vil ligge til tjenestenivå å avgjøre.

3.1. Systematisering av forebyggende og holdningsskapende tiltak

Barn og unge - rus, vold, overgrep og psykisk helse (Trygge barn i Porsanger, årshjul skole, skolehelseteam, forebyggende barnehagehelseteam, tverrfaglig team, prosjekter ROP, ungdataundersøkelse)

Det primærforebyggende arbeidet innen rusmiddelområdet er å bidra til å skape sunne holdninger i forhold til bruk av rusmidler i befolkningen. Alkohol er en lovlig omsettelig vare, men også illegale stoffer omsettes og er tilgjengelig. Holdningsskapende arbeid og informasjon er avgjørende for hvordan vi som samfunn og enkeltindivider skal håndtere dette. Det forebyggende arbeidet bør rettes mot hele befolkningen med særlig vekt på risikogrupper og gjennom alle livsfaser.

Flere tjenester melder om at det lokalt er behov for en systematisering og implementering av forebyggende og holdningsskapende tiltak innen rusmidler og psykisk helse rettet mot barn, ungdom og foreldre. Gjennom forrige planperiode ble flere tverrfaglige tiltak initiert eller videreutviklet, på nye eller eksisterende tverrfaglige samhandlingsarenaer. Herunder Skolehelseteam, Tverrfaglig team, Barnehagehelseteam samt samhandlingsarenaer etablert under prosjektparaplyen til [Trygge barn i Porsanger](#).

I nasjonalfaglig veileder for helsestasjons- og skolehelsetjeneste fra 2017 pålegges kommunene et økt fokus på tema rus, vold, overgrep og psykisk helse for barn og unge i målgruppa. I Porsanger følges dette opp gjennom den etablerte og tverrsektorielle satsningen – Trygge barn i Porsanger - som har som mål at Porsanger kommune skal være et trygt samfunn å vokse opp i. Det legges her opp til et systematisk arbeid med tidlig innsats, som skal gi barn og ungdom en god start i livet og en trygg framtid. Tidlig innsats handler om at barn og unge skal gis rett hjelp, til rett tid, tidligst mulig. Trygge barn gir trygge voksne.

Kommunens helse- og omsorgssektor har tatt i bruk metoden *Tidlig inn* i de forebyggende helsetjenester, og har som en forlengelse av dette i et samarbeid med Oppvekstsektor tatt det i bruk ovenfor barn og foreldre i barnehagealder. Arbeidet skal i planperioden tas i bruk også i grunnskolens laveste klassetrinn. I dette ligger at de forebyggende tjenestene helsestasjon, barnevern, rus- og psykiaritjeneste, jordmor, fysioterapi og legetjenesten skal forflytte seg til de arenaer der barn og foreldre befinner seg. Riktig forebygging kan gi store gevinster i arbeidet for barn og unge som har noe de strever med. Porsanger kommune har derfor utarbeidet en samhandlingsmodell som skal hjelpe til med å sikre tidlig identifikasjon og koordinert oppfølging av målgruppen på tvers av tjenester og nivå.

I Ungdomsskolen får de ulike klassetrinn undervisning i Livsmestring, som inneholder trening i selvbestemmelse, sosiale ferdigheter og evne til å håndtere sosialt press. Dette vil føre til

en forutsigbar og langsiktig satsning hvor en sikrer at alle barn og unge i hele Porsanger berøres av holdningsarbeidet om røyk, snus, alkohol og andre rusmidler.

Som en god indikator på hvordan barn og ungdom i kommunen har det, gir resultatene av Ungdataundersøkelser i regi av Korus et godt bilde. For å kunne prioritere målrettede valg av tiltak mot barn og unge i det forebyggende arbeidet på rusmiddelområdet, er det avgjørende at en har oppdatert informasjon fra ungdommen selv. Ungdataundersøkelser gjøres hvert 2. år og videre deltakelse bør prioriteres. Resultatene kan benyttes inn i det forebyggende arbeidet på rusmiddelområdet.

Kommunen har de siste år gjennomført tiltak natten mellom 16. – 17. mai, der ungdommer har tilgang på både mat, varme og voksenkontakt gjennom hele natten. Tiltaket er forankret i skolehelseteam og tverrfaglig team. Tiltaket er viktig også sett opp mot tidlig debut, skjenking av mindreårige samt overgrep og vold som følge av bruk av rusmidler.

På bakgrunn av regjeringens innsatsområder innen rusmiddelpolitikk, skal det i det forebyggende og holdningsskapende arbeidet rettes fokus mot bruk av rusmidler også blant de eldre innbyggerne.

Den demografiske utviklingen lokalt tilsier at en økende andel av befolkningen som vil være i aldersgruppen over 67 år i de kommende år. Undersøkelser viser at eldre konsumerer mer alkohol i dag enn tidligere, og med den demografiske utviklingen vil dette være et relevant fokusområde i planperioden. Bruk av rusmidler i denne aldersgruppen omtales i dag sjelden i kontakt med den kommunale helse- og omsorgstjeneste, og kan innen aldersgruppen også oppleves som et tabu. Samtidig vet en at denne aldersgruppen ofte opplever sorg, tap og ensomhet. Det bør i planperioden søkes tiltak som ivaretar forebyggende tiltak for denne aldersgruppen – eksempelvis gjennom Helsefremmende hjemmebesøk.

Foreldres holdninger til bruk av rusmidler har betydning for hvilke holdninger ungdommer tilegner seg. Det er derfor viktig at en tidlig også når ut til foreldre, og foreldremøter i skolen kan eksempelvis være en naturlig arena for dette. Gjennom Helsestasjonen tilbys foreldre-veiledningskurs med særlig fokus på grensesetting, som er avdekket som en utfordring blant småbarnsforeldre.

Holdningsskapende arbeide kan også synliggjøres av næringsvirksomheter med kommunale salgs- og skjenkebevillinger, i form av synlige holdningskampanjer mot eksempelvis langing, salg og skjenking til mindreårige og alderskontroll.

Når det gjelder kommunens eget arbeid og ivaretagelse av ansatte på rusmiddelområdet, bør retningslinje fra 1991 revideres. Ivaretagelse og holdningsskapende arbeid opp mot egne ansatte kan organiseres på flere måter. I noen store virksomheter legges det praktiske arbeidet til et underutvalg av AMU som fungerer som en arbeidsgruppe, allerede etablerte utvalg som for eksempel HMS-utvalg og IA-utvalg kan fungere som arbeidsgruppe eller det

kan nedsettes et eget Akan-utvalg. Fremtidig organisering og fastsetting av ny retningslinje sees i sammenheng.

3.2. Forebygging av vold i nære relasjoner

Regjeringen lanserte i 2023 en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner for perioden 2024 – 2028. Vold i nære relasjoner er et offentlig ansvar og må ikke defineres som et privat anliggende.

Porsanger kommune har i forhold til sammenlignbare kommuner høy forekomst av registrerte tilfeller av vold i nære relasjoner. Lokalt politi gir tilbakemelding om mange registrerte hendelser knyttet til vold i nære relasjoner, men spesifiserer at disse er knyttet til et mindre antall utøvere. Politiet registrerer videre at mange hendelser er knyttet til bruk av rusmidler, som også samsvarer med kunnskap om bruk av rusmidler øker risiko for bruk av vold. Politiet ønsker et tettere samarbeid med kommunale tjenester i slike saker.

Kommunen har gjennom en tverrfaglig samhandlingsmodell fått på plass system som skal bidra til å avdekke og identifisere utsatte barn, og har også mottatt Stine Sofies Barnerettspris for dette arbeidet i 2023.

Ovenfor grupper av sårbare voksne har kommunen gjennom etablering av TryggEst, et system som sikrer ivaretagelse av bekymringer om overgrep ovenfor disse gruppene.

TryggEst ivaretar også bekymringsmeldinger som gjelder økonomisk, fysisk og psykisk vold knyttet til rus.

For å samordne eget arbeid mot vold i nære relasjoner og formalisere arbeidet med andre instanser, kan eksempelvis utarbeidelse av en handlingsplan på området være et relevant tiltak. Kommunen har i forebyggende tjenester startet opp slikt arbeide, som har stoppet opp av hensyn til begrenset kapasitet og prioritering av andre presserende oppgaver og utskifting av personell i sentrale funksjoner knyttet til dette arbeidet.

Arbeidet med å utarbeide en slik temaplan kan vedtas inn i kommunens planstrategi.

3.3. Kompetanseheving for næringslivet – Ansvarlig vertsskap

Porsanger kommune har i dag 6 virksomheter med salgsbevilling for alkoholholdig drikke, 1 vinmonopol og 10 virksomheter med skjenkebevilling for alkoholholdig drikke. I tillegg mottas gjennom året 15 – 20 søknader om skjenkebevilling for enkeltanledninger som revy- og teaterforestillinger, quiz-kvelder, messer og festivaler.

Det er kommunen som er tilsyns- og bevillingsmyndighet for salgs- og skjenkesteder, og som anbefales å ta en aktiv rolle ovenfor utelivsbransjen med kurs, kontroller, veiledning og samarbeid.

For å øke kompetansen hos ansatte i skjenkebransjen har Helsedirektoratet utviklet et e-læringskurs som gir kunnskap om regelverk og situasjonshåndtering for dem som jobber i utelivsbransjen. Kommunen kan i sine alkoholpolitiske retningslinjer også vedta å pålegge bransjen slikt kurs før skjenkebevilling tildeles. Dette er lagt inn som vilkår for bevilling i de alkoholpolitiske retningslinjer.

Kurset kan gjennomføres som e-læringskurs eller i regi av Korus Nord. Bevillingshavere vil ved å dokumentere gjennomført kurs for styrer, stedfortreder og ansatte vise at de tar forsvarlighetskravet knyttet til forvaltning av bevillingen på alvor.

3.4. Kvalitetsikre kontrollvirksomhet innen bevillingsområdet

Hjemlet i alkohollovens bestemmelser har kommunen som bevillingsmyndighet, også ansvar for å kontrollere at bevillinger forvaltes forsvarlig og i tråd med sentrale og lokale bestemmelser og vilkår. I bestemmelsene fremstår det å hindre skjenking og salg til mindreårige og berusede personer sentralt.

Politirådet har i møte i november 2024 drøftet rusmiddelpolitisk handlingsplan, herunder forholdet rundt salg og skjenking til mindreårige lokalt. Politirådet fattet følgende vedtak:

«Det er kommet bekymring til kommunen og politirådet om at det foregår skjenking av barn under 18 år. Som følge av det vil kommunen og politiet i samarbeid øke kontrollvirksomheten.»

Porsanger kommune kjøper i dag kontrollfunksjon av ekstern leverandør som rapporterer til kommunen. Kommunen bør i løpet av planperioden som en del av internkontrollen, evaluere om eksisterende kontroll er i samsvar med lov og lokale behov. Her kan også politiets ønske om tettere samarbeid med kommunen om kontroll tas opp.

Innenfor området kontroll har også bevillingshavere et ansvar. Både til alderskontroll for tilgang til lokasjoner der det skjenkes alkoholholdig drikk, hindre skjenking til mindreårige og berusede personer, men også i forhold til å forbygge vold og overgrep som følge av alkoholinntak. Politirådet har på bakgrunn av de innkomne bekymringer for skjenking til mindreårige, spilt inn forslag om å få på plass et mer profesjonalisert vakthold på utesteder.

3.5. Pårørendeomsorg

Flere tjenester gir tilbakemelding om at pårørende til personer med rus- og psykiatriutfordringer er en gruppe som på grunn av begrensede ansattressurser ikke ivaretas i henhold til det behov de opplever eller pårørende har krav på. Når det gjelder ungdom kan også foreldregruppen være en målgruppe her. Ivaretagelse av gruppen barn som pårørende er særskilt spesifisert som en lovpålagt oppgave, aktuell også på rusmiddelområdet.

Regjeringen lanserte i 2020 en pårørendestrategi med handlingsplan for 2021 – 2025. I denne legges opp til oppfølging av seks innsatsområder:

1. Tidlig identifisering og ivaretagelse
2. Bedre informasjon, opplæring og veiledning
3. Forutsigbare og koordinerte tjenester
4. Tilstrekkelig støtte og avlastning
5. Familieorienterte tjenester
6. Pårørendemedvirkning

Kommunen har til nå ikke utarbeidet en pårørendestrategi, selv om flere av innsatsområdene ivaretas i ulike deler av organisasjonen i dag.

Det er ikke gitt at det er kommunen selv som i sin helhet skal ivareta alle innsatsområder fullt ut, da det også finnes en rekke pårørendesenter og pårørendeorganisasjoner med høy kompetanse i å støtte og veilede pårørende. Disse tilbudene er ofte gratis og uten krav til henvisning. Også samarbeid med lokal frivillighet vil være en ressurs i dette arbeidet.

5. Gjennomføring og oppfølging av rusmiddelpolitisk handlingsplan

For å sikre kontinuitet og rulling av planen bør den administrativt evalueres en gang i året, og tidspunkt bør sammenfalle med arbeid med årsbudsjett. Dette sikrer opprettholdelse av fokus på lokale utfordringer, lokale fokusområder samt de nasjonale føringer som til enhver tid er gjeldene i planperioden.

Ansvaret bør ligge på kommunedirektørnivå, med forslag om helse- og omsorgssjef som ansvarlig for oppfølging av planen.

Neste revidering av plan skal senest gjennomføres i 2028, og det anbefales at arbeidet ferdigstilles våren 2028 før nye salgs- og skjenkebevillinger for perioden 2028 – 2032 skal tildeles.

6. Oppsummering

Porsanger kommune har i sitt hjelpeapparat mange tiltak knyttet til rusmiddelområdet som retter seg mot innbyggere i alle aldre og i alle livsfaser. I beskrivelser av lokale forhold fremkommer imidlertid at systematisk forebygging, særlig rettet mot barn og unge, i større grad må prioriteres.

Det er god kultur på tverrfaglig samarbeid i organisasjonen, både på tvers av tjenester, men også i forholdet til eksterne instanser. Dette må ivaretas og videreutvikles, da erfaringene tilsier at det er i møtet med andre at de gode resultater skapes. Det må særlig trekkes frem at en opplever godt samarbeid med det lokale politiet.

Kommunen har i sin organisasjon høy kompetanse innen rus- og psykiatrifaget og tverrfaglig samhandling rettet mot barn og unge, og dette danner et godt grunnlag til å kunne ivareta arbeidet for et kvalitativt tilbud i fagfeltet også kommende planperiode.

Oppfølging av kommunens alkoholpolitiske retningslinjer er viktig for å sikre forsvarlig forvaltning av bevillinger etter alkoholloven, herunder som et virkemiddel i holdnings-skapende arbeid.

DEL 2

ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER

7. Innledning

Alkoholpolitiske retningslinjer er en del av den lokale alkohol- og bevillingspolitikken gjennom rusmiddelpolitisk handlingsplan, og legger innenfor kommunens handlingsrom føringer for administrativ behandling av bevillingssaker i Porsanger kommune.

Alkoholpolitiske retningslinjer for Porsanger kommune er utarbeidet med utgangspunkt i alkoholoven, alkoholforskriften og kunnskapsgrunnlaget i kommunens rusmiddelpolitiske handlingsplan del 1. De alkoholpolitiske retningslinjer skal for planperioden gi oversikt over lokalt vedtatte føringer for bevillingsperioden 2025 – 2028, samtidig som den skal gi forutsigbar informasjon og veiledning til bevillingshavere- og søkere.

8. Målsetting

Kommunens alkoholpolitiske retningslinjer skal signalisere kommunens holdninger til saksbehandling og næringslivets forvaltning av bevillinger. Det skal gjennom kommunens veiledningsplikt jf. Fvl § 11 samt kontrollansvar, etableres et samarbeid med bevillingshaverne for å sikre at gjeldende regelverk blir fulgt.

Bevillingshaveren plikter også på eget initiativ å sette seg inn i lov- og regelverk, og gjøre seg kjent med den lokale rusmiddelpolitikken fastsatt i kommunens rusmiddelpolitiske handlingsplan.

Prinsippet bak det kommunale bevillingssystem, er at tilgjengelighet av alkohol for forbrukerne i hovedsak skal bestemmes av lokalpolitiske organer. Det er derfor viktig at kommunen drøfter sin bevillingspolitikk som del av en helhetlig rusmiddelplan, som betyr at del 1 og 2 skal sees i sammenheng. Det er også viktig at kommunen finner en balanse mellom hensyn til næringslivsinteresser og helsepolitiske hensyn. Porsanger kommune skal på denne måten jobbe mot lovens målsetting om å redusere helseskader og forbruk av alkoholholdig drikke.

9. Bestemmelser på bevillingsområdet

9.1 Plan- og bevillingsperiode

Kommunal bevilling til salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan gis for 4 år av gangen, og med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer.

Kommunal bevilling til salg av annen alkoholholdig drikk enn nevnt i første ledd og til skjenking av alkoholholdig drikk kan gis for perioder inntil 4 år, og med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Slike bevillinger kan dessuten gis for en bestemt del av året, og for en enkelt bestemt anledning.

Det er naturlig at plan- og bevillingsperiode sammenfaller.

9.2. Delegering i saker etter alkohollovens bestemmelser

Delegeringer etter bestemmelser i alkoholloven og alkoholforskriften fremkommer av [Porsanger kommunes delegeringsreglement](#).

9.3. Om bevillinger og myndighet

All omsetning av alkoholholdig drikk krever særskilt offentlig tillatelse, en bevilling. Kommunen er bevillingsmyndighet og fastsetter vilkår for bevillinger i henhold til alkoholpolitiske retningslinjer og lovens bestemmelser. Det kan med noen få unntak ikke gis bevilling til salg og skjenking i samme lokaler. Skjenkebevillinger til AS Vinmonopolet og forswarets messer for militært tilsatte m.v. forvaltes av stat. For bevilling for tilvirkning av alkoholholdig drikk gjelder lovens bestemmelser i alkohollovens kap. 6.

9.3.1. Særlig om salgsbevillinger

Kriteriene for salgsbevilling gjelder ihht. til alkohollovens kap.3 om salg av alkoholholdige drikker.

Salg av alkoholholdig drikk med høyere alkoholinnhold enn 4,7 volumprosent kan bare foretas av AS Vinmonopolet.

Følgende vilkår gjelder for alle salgsbevillinger i Porsanger kommune:

- Det skal være tydelige oppslag som viser salgstider for alkohol. Det er tidspunkt for passering i kassa som er avgjørende for om salgstiden er utløpt
- Ved betalingskasse skal det være tydelig merket alle kunder under 25 år skal vise legitimasjon uoppfordret ved kjøp av alkohol
- Salgsstedets ansatte skal ikke bruke eller være påvirket av rusmidler i arbeidstiden
- Salg av alkohol skal kun foretas av ansatte over 18 år
- Alle virksomheter med salgsbevilling er pålagt å gi egne ansatte opplæring i salg av alkohol. Det skal kunne dokumenteres i internkontroll at slik opplæring har funnet sted
- På butikker skal alkoholholdig drikk ikke plasseres slik at det har en framtrædende plass i lokalene
- Det skal være tilfredsstillende kontroll i område med selvbetjente kasser for å hindre salg til mindreårige eller berusede personer
- Det skal med merking skilles tydelig mellom alkoholholdige og alkoholfrie varer
- Internkontrollsystemet skal være oppdatert og tilgjengelig for alle ansatte og for kontrollmyndigheten. Internkontrollsystemet må oppfylle de kriteriene som er beskrevet under punkt internkontroll
- Alle ansatte skal kunne fremvise og gjennomgå internkontrollpermen ved kontroll

Det gis ikke salgsbevilling til kiosk/storkiosk, bensinstasjon, lokaler som har skjenkebevilling eller mobile matvognutsalg e.l.

Ved tildeling av fornyelse av bevilling skal det legges vekt på om søker kan anses egnet til å ha salgs- eller skjenkebevilling.

Det tas hensyn til tidligere erfaring med utøvelse av bevilling i form av:

- Brudd på vilkår som er satt for bevillingen.
- Brudd på skjenke- eller aldersbestemmelser.
- Endring av driftskonseptet uten godkjenning.
- Klandreverdige ordensforhold ved bevertningsstedet.
- Brudd på reklamebestemmelser.

9.3.2. Særlig om skjenkebevillinger

Kriteriene for skjenkebevilling gjelder ihht. til alkoholovens kap. 4 Kommunale skjenkebevillinger. Det settes i tillegg krav tilandel og skikkethet.

Alle skjenkesteder må ha skjenkebevilling for å servere alkohol, og det kan innvilges skjenkebevilling for alkoholgruppe 1, 2, 3 eller alle grupper.

Skjenkebevilling kan ikke gis alene, det må også foreligge serveringsbevilling. I henhold til alkoholoven § 4-2 gis skjenkebevilling til et bestemt lokale og en bestemt type virksomhet. Med et bestemt lokale menes det at arealet hvor skjenkingen skal foregå må være klart avgrenset og fremstå som ett skjenkested.

Ved anskaffelse av bevilling skal skjenkelokalets beliggenhet, størrelse og beskaffenhet samt målgruppen for virksomheten tillegges vekt, Negativ erfaring med tidligere driftsform, lokalets egnethet og størrelse, trafikale og ordensmessige problemer og hensyn til lokalmiljøet for øvrig legges vekt. Det kan også legges vekt på om bevillingssøker og personer som nevnt i § 1-7b første ledd er egnet til å ha bevilling.

I tillegg vil kommunen kunne legge vekt på:

- At kommunen skal fremstå med et variert tilbud innen restaurantbransjen.
- Skjenkesteder som fremviser et variert tilbud, slik at de fremstår som noe mer enn rene skjenkesteder, blir vurdert positivt
- At lokalene er gode og at tilgjengeligheten er bra for funksjonshemmede
- Om stedet har tilfredsstillende bygningsmessig kvalitet og er godkjent av brannvesenet

- Plasseringen av skjenkestedet. Det vises forsiktighet med å gi skjenkebevilling der lokalet ligger i rene boområder (ikke sentrumsområder). Det skal også vises forsiktighet med å gi skjenkebevilling ved idrettsarrangement.
- Det gis ikke faste skjenkebevillinger i tilknytning til skolemiljøer, men det åpnes for bevillinger på kveldstid (enkeltanledninger)
- Om stedet har uoppgjorte saker med skattemyndighetene eller skylder skatt/avgift til stat eller kommune
- Om leder, stedfortreder eller andre personer som har vesentlig innflytelse på bedriften har normalt godandel
- Ved fornyelse av bevilling kan det legges vekt på tidligere praktisering av bevilling og om skjenkestedet har deltatt på kurs/møter arrangert av kommunen
- Det må foreligge godkjent brukstillatelse for lokalene
- Serverings- og vaktpersonell ikke kan være påvirket av eller konsumere rusmidler på jobb
- Vaktpersonell skal ha gjennomført nødvendig opplæring som skal kunne dokumenteres ved kontroll
- Styrer og stedfortreder for skjenkesteder må innen tre måneder etter tiltredelse i disse rollene ha gjennomført og bestått e-læringskurs i ansvarlig vertskap. Kurset er tilgjengelig på helsedirektoratets hjemmesider <https://ansvarligvertskap.helsedirektoratet.no/>.
- Det anbefales at også øvrige ansatte gjennomfører e-læringskurset. Dokumentasjon på bestått kurs skal ligge i internkontrollpermen.

Steder som ikke gis alminnelig skjenkebevilling:

- Det gis ikke alminnelig skjenkerett som fast ordning for bevertningssteder i tilknytning til idrettsanlegg, i idrettshaller, på bygdehus og lignende.
- Det gis ikke alminnelig skjenkerett for bevertningssteder i umiddelbar nærhet av skoler i tidsrommet når det drives undervisning eller barnehager i det tidsrommet det er barn til stede.
- Det gis ikke alminnelig skjenkerett ved arrangement som er beregnet også på barn og unge
- Det gis ikke alminnelig skjenkerett til frisører, møbelbutikker og lignende.

9.3.3. Generelle vilkår

For hver bevilling skal det utpekes en styrer og en stedfortreder som skal godkjennes av bevillingsmyndighet. Unntak for stedfortreder kan gis etter særskilte vilkår i loven. Styrer og stedfortreder må være ansatt på salgs- eller skjenkestedet, eller arbeide i virksomheten i kraft av eierstilling. Som styrer kan bare utpekes den som har styringsrett over salg eller skjenking, herunder ansvar for å føre tilsyn med utøvelsen av bevillingen. I styrers fravær påhviler styrers plikter stedfortreder. Styrer og stedfortreder må være over 20 år

Det stilles krav til at både styrer og stedfortreder kan fremvise dokumentasjon på bestått kunnskapsprøve i alkoholoven. I Porsanger kreves også for bevilling til enkeltanledning at det utpekes styrer som skal kunne fremvise dokumentasjon på bestått kunnskapsprøve i alkoholoven. Kunnskapsprøve kan gjennomføres på Offentlig servicekontor på rådhuset. På serveringssteder skal styrer også kunne fremvise dokumentasjon på bestått etablererprøve.

Til søknad om bevilling skal virksomheten uoppfordret legge ved nødvendig dokumentasjon for styrer og stedfortreder, firmaattest og skatteattest. Det stilles krav til å ha utvist uklanderlig vandel for bevillingshaver samt andre personer som har vesentlig innflytelse på virksomheten, og vandelssjekk hos regional politimyndighet gjennomføres som en del av saksbehandlingen. Det skal også innhentes uttalelse fra helse- og sosialtjeneste, og kan også innhentes uttalelse fra brannvesen. I Porsanger som har militær øvingsgarnison etablert, skal også denne høres. Ved søknad om endring av styrer og/ eller stedfortreder innhentes kun uttalelse fra politi.

Det kan etter en konkret vurdering også innhentes uttalelse fra skatte og avgiftsmyndighetene, plan- og utviklingsavdelingen og brannsjefen, tollmyndigheter, arbeidstilsynet og mattilsynet.

Selv om alkoholovens vilkår er oppfylt og bevilling skal kunne gis, kan kommunen basert på fritt skjønn bestemme om tildelingen skal gis.

Søknad om nye bevillinger behandles fortløpende, men inntil 1,5 måneds behandlingstid må av hensyn til krav om eksterne uttalelser og vandelssjekk påregnes. For søknad om bevilling til enkeltanledning må 3 ukers behandlingstid påregnes. Saksbehandlingstiden gjelder fra det tidspunktet kommunen har mottatt fullstendig og korrekt utfylt søknad med vedlegg.

Søknader om bevilling skal søkes elektronisk via skjema tilgjengelig på kommunens nettside.

9.4. Salg- og skjenking av alkoholholdig drikke

I Porsanger kommune skal de alkoholpolitiske retningslinjene legge til rette for like vilkår og lik behandling av skjenke- og salgssteder. Det settes ikke et øvre tak for antall salgs- og skjenkesteder i kommunen. Det settes heller ikke et øvre tak på antall årlige bevillinger til enkeltanledninger.

Fra 1997 ble lovens avgrensninger i ytre rammer for enkeltdager opphevet, og det vedtas innenfor kommunens handlingsrom ikke begrensninger i salgs- og skjenketider innenfor lovens ytre rammer. Det fastsettes like skjenketider for ute- og inneservering.

Salgs- og utleveringstider for alkoholholdig drikke gruppe 1 fastsettes til:

kl. 08.00 – 20.00 på hverdager inkludert dagen før Kristi himmelfartsdag som regnes som hverdag

kl. 0800. – 18.00 på dager før søndag og øvrige helligdager

Salg og utlevering av alkoholholdig drikk skal i henhold til lov ikke skje på søndag og helligdager eller på 1. og 17. mai.

Skjenketider for alkoholholdig drikke gruppe 1 og 2 fastsettes til:

Spisesteder: kl. 08.00 – 01.00 alle dager

Barer/ diskotek/ puber: Kl. 08.00 – 01.00 på hverdager

Barer/ diskotek/ puber: kl. 08.00 – 03.00 på dager før lørdager, søndager og helligdager.

Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 min etter skjenketidens utløp.

Det er anledning til å søke om utvidede skjenketider for enkeltanledninger.

For overnattingssteder kan det skjenkes alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2 til egne overnattingsgjester uten hensyn til begrensninger i lovens § 4-4.

Skjenketider for alkoholholdig drikke gruppe 3 (brennevin) fastsettes til:

Spisesteder: kl. 13.00 – 01.00

Barer/ diskotek/ puber: Kl. 13.00 – 01.00 på hverdager

Barer/ diskotek/ puber: kl. 13.00 – 03.00 på dager før lørdager, søndager og helligdager

Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 min etter skjenketidens utløp.

Det er anledning til å søke om utvidede skjenketider for enkeltanledninger.

Salg- og utleveringstider for AS Vinmonopolets utsalg fastsettes i henhold til lov til:

Kl. 08.30 – 18.00 inkludert dagen før Kristi Himmelfartsdag

Kl. 10.00 – 16.00 på dager før søndag og helligdager

Salg fra AS Vinmonopolets utsalg er forbudt på søn- og helligdager, 1. og 17. mai, jul-, nyttårs-, påske- og pinseaften og på stemmedagene for stortingsvalg, fylkestingsvalg, kommunestyrevalg og på folkeavstemning vedtatt ved lov.

9.5. Gebyr

Søknader om bevillinger for enkeltanledninger avkreves saksbehandlingsgebyr i henhold til gjeldende gebyrliste for Porsanger kommune. Gebyr avkreves uavhengig av om bevilling etter søknadsbehandling tildeles eller avslås.

For faste bevillinger fastsettes gebyr for ett år av gangen og på grunnlag av omsatt mengde alkoholholdig drikk jfr. forskrift av 11. desember 1997 nr. 1292 kap. 11. Omsetningsoppgave skal sendes kommunen innen den 1.mars hvert år.

For avleggelse av kunnskapsprøve betales gebyr i henholdt til gjeldende gebyrliste. Beløpet skal være betalt før prøven kan avlegges. Gebyr skal betales pr. prøveforsøk, og refunderes ikke ved ikke-bestått prøve. Det utstedes diplom og bevis for bestått prøve.

9.6. Endringer i tildelte bevillinger

Dersom det i løpet av en bevillingsperiode oppstår endringer i bevillingens godkjente styrer stedfortreder, skal det straks endringen skjer sendes søknad om godkjenning av ny styrer eller stedfortreder. Unnlatelse kan medføre sanksjoner.

Ved søknad om endring av styrer eller stedfortreder innhentes kun uttalelse fra politi.

Ved overdragelse av virksomhet til annen eier eller ved vesentlig ending i driftskonsept, må ny bevilling søkes.

9.7. Krav til internkontroll og forsvarlig forvaltning av bevilling

I henhold til alkoholforskriften kapittel 8 skal alle salgs- og skjenkesteder ha et internkontrollsystem. Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold og ha det omfang som er nødvendig for å overholde krav i bevillingen, alkoholloven og bestemmelser fastsatt i medhold av alkoholloven.

Internkontrollen skal dokumenteres i den form og i det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Dokumentasjonen skal til enhver tid være oppdatert og tilgjengelig for kontrollmyndigheten.

Den skriftlige internkontrollen bør som et minimum inneholde:

- En oversikt over hvem som er styrer og stedfortreder for bevillingen, samt kontaklinformasjon for disse.
- En oversikt over aktuelle bestemmelser i alkohollov med forskrift
- Risikokartlegging som er tilpasset den aktuelle virksomheten, samt en beskrivelse av forebyggende tiltak.
- Rutiner for opplæring av ansatte
- Kvittering på ansattes opplæring
- Rutiner for avvikshåndtering
- Kopi av bevillingsvedtak samt dokumentasjon på bestått kunnskapsprøve i alkoholloven for styrer og stedfortreder
- Kopi av bestått e-læringskurs i ansvarlig vertsskap for styrer og stedfortreder

I Porsanger kommune skal forhold rundt langing til mindreårige, salg til mindreårige, kontroll i selvbetjente kasser og skjenking til mindreårige ha særskilt oppmerksomhet og inngå i virksomhetens internkontrollsystemer.

Helsedirektoratet har utarbeidet en [guide til god internkontroll etter alkoholloven](#), samt en mal for internkontroll for henholdsvis salgs- og skjenkesteder. Malen kan være til hjelp når internkontrollsystemet skal lages, og kommunen anbefaler at den benyttes.

9.8. Kontroll og sanksjoner

Bestemmelsene rundt kontroll av salgs og skjenkebevillinger er beskrevet i alkoholforskriftens kapittel 9. Kvalitetssikring av kontrollmyndighet er lagt inn i planen som et fokusområde, for å sikre at kontroll ivaretar lokalt kartlagte utfordringer spesielt.

Alle steder med fast salgs- eller skjenkebevilling skal kontrolleres minst en gang pr. år. Det skal utføres tre ganger så mange kontroller som det finnes bevillinger i kommunen. Salgs- og skjenkestedene skal kontrolleres så ofte som behovet tilsier. Det betyr at enkelte steder vil komme til å kontrolleres oftere enn andre. Kontrollen skal særlig omfatte salgs- og skjenketidene, aldersgrensebestemmelsene, og at det ikke selges eller skjenkes til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler. Kommunen skal sikre at kontrollen til enhver tid er rettet mot de forhold som synes hensiktsmessige.

Kommunen har kontrakt med Nordfjeldske kontroll som utfører kontroller med salgs- og skjenkesteder. Kontrakten ble inngått 01.01.2011. I saker der det forekommer avvik skal det vurderes opprettelse av sanksjonssak til formannskapet.

Kommunens kontroll med salgs og skjenkebevillinger er av avgjørende betydning for en god alkoholpolitikk. Kontrollen med utøvelsen av bevillingen vil svært ofte være et effektivt virkemiddel for å bekjempe de vanligste problemene rundt alkoholomsetning, slik som overskjenking, vold og fyll på offentlig sted.

Kommunen kan foreta kontroll av skjenkevirksomheten ved uanmeldt besøk av kommunens kontrollør. Kontrollørene vil forevise legitimasjon utstedt av Porsanger kommune, og de kan oppholde seg i skjenkestedet så lenge dette anses nødvendig for å observere om det finner brudd på skjenkebestemmelsene. Kontrollen kan foregå åpent eller anonymt. Etter utført kontroll skal kontrolløren alltid presentere seg for stedets ansvarshavende og muntlig redegjøre for sitt inntrykk av stedet, jf Forskrift om omsetning av alkoholig drikk mv. § 9-5.

Skriftlig rapport fra kontrollen sendes snarest mulig og innen en uke til salgs- eller skjenkestedet. Etter dette har bevillingshaver mulighet til å uttale seg innen 2 uker, jf § 9-6 i Forskrift om omsetning av alkoholig drikk mv.

I Porsanger kommune skal det i planperioden særlig legges vekt på risiko for salg- og skjenking til mindreårige.

Kontrollmyndigheten har bl.a. disse funksjoner:

Føre tilsyn med at bevillingshaverne følger alkoholloven, de nye bestemmelsene om internkontroll og vilkårene i bevillingen samt kommunens retningslinjer for øvrig.

Følgende forhold bør stå sentralt ved utøvelse av skjenkekontrollen i kommunen:

- kontroll av salgs- og skjenketidene
- aldersbestemmelsene
- om det selges eller skjenkes til åpenbart berusede personer

- Veilede bevillingshavere innen alkohollovens bestemmelser og eventuelle lokale forskrifter

Danne grunnlag for sanksjoner, f.eks. inndragning, der lov, vilkår eller retningslinjer brytes.

Det er innført et nasjonalt prikktildelingssystem som skal benyttes som straffereaksjon ved brudd på bevillingshaveres alkoholrettslige forpliktelser.

Dersom bevillingshaver i løpet av en periode på to år er tildelt til sammen 12 prikker, skal bevillingen inndras for et tidsrom på én uke. Dersom det i løpet av toårsperioden blir tildelt flere enn 12 prikker skal lengden på inndragningen økes tilsvarende. Likeartede brudd avdekket ved samme kontroll skal anses som ett enkelt brudd. Prikktildeling og inndragning gjøres på bakgrunn av brudd avdekket under kontroll, eller på bakgrunn av rapport fra andre myndigheter. Ved beregning av toårsperioden er det overtredelsestidspunktene som skal legges til grunn. Sanksjonsordningen er obligatorisk, og kommunen er forpliktet til å følge de anvisninger som er gitt i alkoholforskriften § 10.

Sanksjonene skal sikre at:

- Bevillingen utøves i samsvar med regler gitt i eller i medhold av alkoholloven.
- Bevillingen utøves i samsvar med regler gitt i eller i medhold av annen lovgivning når bestemmelsen har sammenheng med alkohollovens formål.
- Bevilling som ikke utøves i samsvar med gjeldende regelverk inndras. Dette forutsetter at andre virkemidler ikke har ført frem eller når overtredelsens grovhet tilsier at bevillingen skal inndras uten at andre virkemidler er prøvd.

Ved eventuelle gjentatte overtredelser og ved søknad om fornyelse av bevillingen, skal oversikt over gitte advarsler følge saksdokumentene.

9.9. Klage på saksbehandling

Det kan klages på kommunens vedtak etter kapittel 3, 4 og 7 samt § 1-8 i alkoholloven. Dette gjelder i hovedsak vedtak om:

- salgsbevilling
- skjenkebevilling
- gebyr/avgifter

inndragning Kommunens enkeltvedtak etter § 1-8 og kap. 3, 4 og 7 i alkoholloven, kan påklages til fylkesmannen, jf § 1-16 i alkoholloven.

Klage sendes skriftlig til Porsanger kommune.

DEL 3 – KILDEOVERSIKT

[– En ny ruspolitikk for trygghet, fellesskap og verdighet - regjeringen.no](#)

[Meld. St. 5 \(2024–2025\) - regjeringen.no](#)

[Kommunen bør utarbeide en god alkoholpolitisk handlingsplan - Helsedirektoratet](#)

[Tverrsektorielt rusforebyggende arbeid blant barn og unge - Helsedirektoratet](#)

[Alkoholpolitikk - regjeringen.no](#)

[PowerPoint-presentasjon](#) – Ungdataundersøkelse 2024 – ungdomstrinn

[PowerPoint-presentasjon](#) – Ungdataundersøkelse 2024 – videregående skole

[Hent folkehelseprofil eller oppvekstprofil - FHI](#)

<https://www.porsanger.kommune.no/tryggest.543369.no.html>

[TryggEst – å avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne - Dinutvei.no](#)

[Regjeringen lanserer pårørendeavtaler - regjeringen.no](#)

[Guide til god internkontroll etter alkoholloven - Helsedirektoratet](#)

[Delegeringsreglement - Porsanger kommune](#)